

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

תוכן

- א. אפילו הוא עמה במטה ... במטה שלה מגורשת ... דגבוה עשרה ... במקום כרעי לא קפדי אינשי ... מקום חיקה קנוי לה ... לפי שאין אדם מקפיד ... ולא על מקום קלתה ... לאיתויי טסקא דאכלה בה תמרי.....1
- ב. אמר לה כנסי שטר חוב זה או שמצאתו מאחוריו קוראה והרי הוא גיטה אינו גט עד שיאמר לה הא גיטיך.....3
- ג. נתן בידה והיא ישנה ניעורה קוראה והרי הוא גיטה אינו גט עד שיאמר לה הא גיטיך
4
- ד. טלי גיטיך מעל גבי קרקע לא אמר כלום.....5
- ה. ששלפתו מאחוריו ... בעינא ונתן ... דערק לה חרציה ושלפתי.....5
- ו. כתב לה גט ונתנו ביד עבדה ישן ומשמרתו ה"ז גט ניעור אינו גט ... חצר מהלכת ... כל שאילו מהלך לא קנה עומד ויושב לא קנה והלכתא בכפות.....6
- ז. היתה עומדת ברשות הרבים וזרקו לה קרוב לה מגורשת קרוב לו אינה מגורשת מחצה על מחצה מגורשת ואינה מגורשת.....7
- ח. וכן לענין קדושין.....8
- ט. וכן לענין החוב.....10
- י. שניהן עומדין בארבע אמות וליחזי הי מינייהו קדים.....10
- יא. אמר ליה שמואל לרב יהודה שיננא כדי שתשוו ותמלנו ואת לא תעביד עובדא עד דמטי גיטא לידה.....11
- יב. לגיטין אמרו ולא לדבר אחר ... זרוק לי חובי ותיפטר ... דאמר ליה זרוק לי חובי בתורת גיטין.....12
- יג. גט בידה ומשיחה בידו אם יכול לנתקו ולהביאו אצלו אינה מגורשת ואם לאו מגורשת ... בעינן כריתות וליכא.....13
- יד. היתה ידה עשויה כקמפרס וזרקו לה אף על פי שהגיע גט לידה אינה מגורשת ... ותיגרש מאורא דארבע אמות ... בעומדת על גב הנהר דמעיקרא לאיבוד קאי.....14

דף עח.

א. אפילו הוא עמה במטה ... במטה שלה מגורשת ... דגבוה עשרה ... במקום כרעי לא קפדי אינשי ... מקום חיקה

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

**קנוי לה ... לפי שאין אדם מקפיד ... ולא על מקום קלתה
... לאיתו יי טסקא דאנלה בה תמרי**

כבר התבאר לעיל דף עז. שהמגרש את אשתו והיתה היא¹ בחצרו, וזרק לה שם גיטה אינה מגורשת, אפילו היא יושבת במטה ונפל הגט במטה אינה מגורשת, עד שיגיע הגט לידה או לחיקה או לכלי מהכלים שלה שאין הבעל מקפיד על מקומו, כגון צלוחית או כפיפה קטנה וכיוצא בהן שאין דרך הבעל להקפיד על מקומו. ובנפל על בגדיה הרי זה כנתן לידה, אפי' אם לא נשאת מתירין².

וכן אם נפל הגט למטה שלה שהיא גבוהה עשרה טפחים מגורשת, שכיון שהיא גבוהה עשרה חלקה מקום לעצמה ורשות בפני עצמה היא והיא שלה, ואין הבעל³ מקפיד על מקום רגלי כרעי המטה שלה, ואם לא היתה גבוהה עשרה הרי זו ספק מגורשת⁴.

לפיכך נוהגין שלא לגרש שום אשה ע"י נתינת הגט אפילו תוך ביתה וחצירה ואפילו לתוך קלתה שהוא סל שלה, או תוך מלבושיה, והטעם שחיישינן שלפעמים הם שאולים אצלה ואולי הבעלים מקפידין על כך, וא"כ לא הוי גיטה כיון שלא לכך הושאלו, ועיין להלן עמוד ב, האיך נותנו לה

¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קל"ט י

² באר היטב שם ה

³ משמע אדם אחר מקפיד ולוקח אינו קונה אם מטה שלו עומד ברשות המוכר אפי' אם גבוה י"ט כמ"ש בתוס' אכרעי מטה אין אדם מקפיד לכל הפחות באשתו וכן באויר מטה וכ"כ הרשב"א ומ"ש תוספות וכן באויר המטה עיין בחדושי רש"י פירוש כגון אם המטה תלי' באויר אינו מקפיד במטה של אשתו ומגורשת אבל של אדם אחר אינו קונה. ב"ש שם טו

⁴ הטעם דכיון שאינו גובה י' טפחים לא היה על זה שם רשות בפני עצמו אלא שם כלי והו"ל כליו של לוקח ברשות מוכר והוא בעיא דלא אפשיטא אם קונה אי לא. מ"ז שם יג. ולא כרמב"ם דס"ל אפשיטא אבעי. ב"ש שם טז ועיין נתח"מ ר"ס ק"ה דלכו"ע לא קנה ברשות מוכר אא"כ אמר לו בפירוש זיל קני. ואולי גבי גיטין החמירו למיחש דילמא קנה ובמקח אוקמי בחזקת מרא קמא וצ"ע. ועיין סמ"ע ר"ט שהמחבר נמשך אחר שיטת הרי"ף [ב"ב מ"ב ע"ב מדפי הרי"ף] והרמב"ם [פ"ד ממכירה ה"א – ב'] דסבירא להו דהוא איבעיא דאיפשיטא בגמרא [שם פ"ה ע"ב] דכליו של לוקח ברשות מוכר אינן קונין, ומטעם דבעינן תרתי דוקא, כליו דלוקח ורשותו דלוקח, ומשום נמי כתב אחר זה בסעיף ה' ז"ל, כשם שאין כליו של לוקח ברשות מוכר קונה לו, כך אין כליו דמוכר קונין לו ברשות לוקח, ומטעם דתרתי בעינן, ולא כשיטת הרא"ש [שם פ"ה ס"י מ"ו] והמור [סעיף ז'] דסבירא להו דשניהן הוא איבעיא דלא איפשיטא בגמרא אי הכלי במל לגבי הרשות או לא, ויש ביניהם כמה נפק"מ לדינא. אולם עיין בב"ש יד שכתב ואין לחלק מסבר' בין גט לקנין. והקשה שם סתירה מדברי המחבר חו"מ ר"ג שמשמע שדעתו כהרמב"ם והכא כתב כהרא"ש וספק מגורשת

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

ב. אמר לה כנסי שטר חוב זה או שמצאתו מאחוריו קוראה והרי הוא גיטה אינו גט עד שיאמר לה הא גיטיך

המגרש צריך⁵ שידע בשעת נתינה שהוא גט, ויתנו לה בשעת נתינה בתורת גירושין, דכתיב (דברים כד פסוק א) ספר כריתת ונתן בידה, משמע שתהא הנתינה בתורת ספר כריתות. לפיכך⁶ כשיתן לה הבעל הגט צריך שיאמר לה בשעה שנותנו לה הרי את מגורשת ממני בגט זה ומותרת לכל אדם או הרי את משולחת ממני וכדומה, לשון שישמעו העדים שבתורת גירושין נותנו לה.

ואנו נוהגין לומר הרי זה גיטך והרי את מגורשת ממני והרי את מותרת לכל אדם מעכשיו. וצריך הבעל לידע ולהבין מה שיאמר לה, ואם אינו מבין מפרשין אותו לו בלשון שמבין. ואם נתנו בידה ולא אמר כלום הרי זה גט פסול⁷, שמא לא נתנו לשם גירושין אלא לפקדון בעלמא.

לפיכך אמר לה⁸ כנסי שטר חוב זה, אף על פי שהיו עסוקין באותו ענין צריך שיאמר לה בעוד הגט בידה הרי זה גיטך, אבל אין צריך ליטלו ממנה ולחזור וליתנו לה. ויש מי שאומר שדוקא שאמר לה בזה הלשון כנסי שטר חוב זה, שאין משמעות לשונו אלא לשון פקדון בעלמא, וכשאומר לה אח"כ הרי זה גיטך אז הוא מוכחו לה בתורת גט וכשר, אבל אם אמר לה מעיקרא זכי בשטר חוב זה הרי זכתה לצור בו על פי צלוחיתה, אף על פי שחזר ואמר לה אח"כ הרי זה גיטך אינו כלום, שאינו נותן לה כלום שכבר הוא שלה וזכתה בו, לפיכך אין לו תקנה אלא שיטלנו ממנה ויחזור ויתנו לה, ויאמר לה הרי זה גיטך.

⁵ שו"ע ונו"כ קל"א

⁶ דעת הרמב"ם דבר תורה מגורשת אפי' בשתקה והיינו משום דגופו של גט כתוב בו תורת כריתות, ע"ש פ"א מגירושין [ה"א] ובמ"ש הרה"מ, והא דבקדושין אפי' בקדושי שטר אין בו חשש קדושין בשתקה היינו משום דבקדושין בעינן דעתה ואם נותן לה בשתקה אינו מוכח דדעתה לקידושין. אבני מילואים שם א

⁷ אף על גב בקדושין אם לא היה עסוקי' בקדושין ונתן בשתיקה אין חשש קידושין ובס"י כ"ז כתבתי אפי' אם היה כוונתם לשם קידושין לא מהני שאני גט דאע"ג שלא אמר כלום מ"מ לשון הגט הוא לשון הבעל אבל בקדושין אפילו אם מקדש בשטר והוי כאלו הוא מדבר מ"מ אין ניכר אם דעתה ג"כ לקידושין והא דאינו בטל הגט כשלא אמר כלום מדאורי' דכתיב ונתן ביד' ספר כריתות דפי' הקרא הוא שנתן לתורת כריתות ואם נותן לתורת כריתות י"ל אפי' אינו מדבר כלום כשר מדאורייתא, מיהו המור והר"ן כתבו אם אינו מדבר כלום בטל מדאורייתא וכ"כ בש"ג פ' הזורק והיינו אם אין עסוקים באותו ענין. ב"ש שם א. והחילוק פשוט קדושין דבעינן דעתה והאמירה ד"ת וגט בע"כ. בית מאיר שם.

⁸ שו"ע ונו"כ שם קל"ח ד

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

אולם אם אמר לעדים ראו גט שאני נותן לה, ואמר לה בשעת שמסרו לה כנסי שטר חוב זה, הרי זה גט אף על פי שלא אמר לה הרי זה גיטך, ולא אמרינן שבטלו אחר כך, שהרי הודיע לעדים שנתנו לה בתורת גירושין⁹, ויש מי שאומר שדוקא שאמר כן בפני עדים ושלא בפניה שהיא לא שמעה שאמר להם כן, אבל אם אמר להם בפניה ראו גט שאני נותן לה ובשעה שמסרו לה חזר ואמר לה כנסי שטר חוב זה, הרי זו ספק מגורשת ואזלינן לחומרא דשמא חזר בו¹⁰ וצריכה גט שני. ואם קבלה קידושין מאחר צריכה גט מזה ומזה, ואם מת אף על גב שלא נתן לה גט אחר פסולה מן הכהונה, דשמא לא חזר בו והויא גרושה גמורה.

ג. נתן בידה והיא ישנה ניעורה קוראה והרי הוא גיטה אינו גט עד שיאמר לה הא גיטך

לא יתן הגט בידה כשהיא ישינה¹¹, שהרי בעוד שהיא ישנה אין הגט משתמר לדעתה ואין לה יד לקבלו שאין בה דעת לשומרו, מ"מ אם נתנו לה כשהיא ישנה וננערה והוא בידה אין צריך לחזור וליטלו ממנה ולחזור וליתנו לה¹², אלא אומר לה כשהיא נעורה הרי זה גיטך ודיו, ובלבד שיהא הגט בידה כשאומר לה כן.

אבל אם לא אמר לה כן הרי זה גיטך אפילו אמר לעדים בעת הנתינה ראו גט זה שאני נותן לה אינו כלום, כיון שהיתה ישנה ולא היה בה דעת לשומרו¹³. וכן אם נפל הגט מידה בין בעודה ישנה בין לאחר שננערה¹⁴ אף על פי שחזרה היא ולקחתו ואמר לה הוא הרי זה גיטך אינו גט עד שיחזור ויתננו לה ויאמר לה הרי זה גיטך.

⁹ שהרי אם היה דעתו לבטלו היה מודיע הדבר לעדים, אלא ודאי לא בטלו ולא אמר לה כן אלא מפני הבושה או שהיה ירא שלא תקבלנו, ואף על פי שיכול לגרש בעל כרחיה, היה ירא שמא היא תשתמט הימנו ויבא הדבר לידי עיכוב וכה"ג אמתלאות אחרות שלא רצה לגלות לה.

¹⁰ שהרי אז ליכא למימר דמשום בושה או יראה שתשמט אמר כן, שהרי היא שמעה כבר כשאמר לעדים שזה גיטה וא"כ למה אמר לה כנסי שטר חוב זה, שמע מינה בטולי בטליה.

¹¹ שו"ע ונו"כ שם ג

¹² שהרי עדיין לא קנתה הגט כלל לשום דבר. ט"ז שם ג

¹³ ובט"ז שם ד כתב אף על גב שבכנסי שט"ח מועיל אמירתו לעדים נראה לי החילוק דהתם יש כאן נתינה גמורה אלא שמחוסרת ידיעה מה ניתן לה על כן מהני מה שהעדים יגלו לה אח"כ משא"כ כאן במשנה דלא הוה נתינה כלל דלאו בת גירושין היא על כן לא מהני אמירה לעדים אלא דוקא אומר לה אח"כ ה"ז גיטך דזה הוה במקום נתינה כיון שהוא בידה בעת ההיא. וכעין בב"ש ז

¹⁴ משמע דבנעורה ונפל מידה הוה גט נראה פשוט דהיינו אחר שהחזיקה בו קצת זמן אבל אם בשעת נתינה תכף נפל מידה הו"ל כלא נתן כלל אפילו בנעורה ואמירתו ה"ז גיטך הו"ל כאומר טול גיטך מן הקרקע אלא צריך ליתן שנית ולומר ה"ז גיטך. ט"ז שם ה

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

וחצרה דומיא דידה, לפיכך אם נתן גטה בחצרה בשעה שהיא ישינה יש אומרים שלא
הוי גט דלא עדיף חצרה מידה¹⁵, ויש אומרים שהרי זה גט שהרי חצרה קונה לה בעל
כרחה, אבל אם נתנו ביד שלוחה בשעה שהיא ישנה לכולי עלמא הוי גט, שהרי
שלוחה בן דעת הוא לשומרו במקומה ושלוחה כמותה.

ד. טלי גיטין מעל גבי קרקע לא אמר כלום

כבר התבאר לעיל דף כד. שלמדנו מדכתיב (דברים כד פסוק א) סֵפֶר
פְּרִיִּת וְנָתַן פְּיָדָה, נתינת¹⁶ הבעל המגרש צריך שתהא מידו או מבח גופו
או מיד שלוחו ליד האשה או לרשותה.

לפיכך אמר לה טלי גיטין מעל גבי קרקע אינו כלום, שהרי לא בא לידה
מבח גופו, ואפילו היה מונח על גבי ידו והיא קרובה אליו ונטלה אותו משם
אינו גט, כיון שלא סייע בנטילתו. או אפילו היתה ידו סגורה והגט בתוכה
ופתח הוא ידו ונטלתו היא מתוכה שסייע הוא קצת בנטילתו, אפילו הכי
אינו גט, שאין זה קרוי וְנָתַן כיון שלא קירב הגט אליה¹⁷.

ובכל הנ"ל אינו כלום¹⁸. עד שיטלנו הימנה ויחזור ויתן לה ויאמר לה הא
גיטין כיון דתחילת הנתינה לא היה נתינה כלל.

ה. ששלפתו מאחוריו ... בעינא ונתן ... דערק לה חרציה ושלפתיה

¹⁵ וזה דוקא בגט דמטעם ידה איתרבי בעינן דוקא עומדת בצידה אבל במציאה אפי' ישן קונה ע"י חצירו
המשתמרת דבמציאה מטעם שליחות איתרבי ובשליח אפי' בישן מהני. ועוד כיון דלענין מציאה לא בעינן
עומדת בצידה מהני אפי' בישן וכן מוכח מהפוסקים שלא הביאו דין זה בח"מ גבי מציאה ומתנה. אמנם בחצר
דקטנה כמציאה דלית לה שליחות לכאורה תליא בפלוגתא שהביא הש"ך בח"מ סוף סי' רמ"ג [ס"ק י'] דלמאן
דס"ל דבעינן עומדת בצידה כמו בגט לא מהני בישינה כמו בגט ולדעת הש"ך שם דלא בעינן עומד בצידו
מהני בישינה. תורת גיטין שם ה

¹⁶ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קלה א

¹⁷ אבל אם היה ידו פתוחה ומקרב ידו אליה אפילו אינו מסייע מהני לפי' הב"י כיון דא"צ סיוע שלו. ב"ש שם

ב

¹⁸ ב"ש שם א

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

היה הגט תחוב לו תחת חגורתו על מתניו¹⁹ וצמצם את מתניו שתוכל לטלו בלא דוחק, והטה עצמו לצדו ונטלתו הוי גט,²⁰ דקרינן ביה שפיר ונתן, אבל אם צמצם מתניו ולא הטה עצמו אליה או שהטה עצמו ולא צמצם מתניו, אלא היא שלפתו משם בכה לא הוי נתינה²¹. ויש מי שאומר²² שנחשב זאת נתינה.

ויש מי שאומר שאם היה הגט קשור על ידו או על ירכיו והרכין לה בגופו או הטה ידו עד ששלפה הגט מעליו ואמר לה הרי זה גיטך, הרי זה גט²³.
ואם תחוב במתניו בלי דוחק ומקרב עצמו אליה הוי נתינה²⁴.

ו. כתב לה גט ונתנו ביד עבדה ישן ומשמרתו ה"ז גט ניעור אינו גט ... חצר מהלכת ... כל שאילו מהלך לא קנה עומד ויושב לא קנה והלכתא בכפות

כבר התבאר לעיל דף עא. שאם נתן הגט ביד עבדה²⁵ והיא משמרתו ועומדת בצדו, אף על פי שהוא ניעור משתמר לדעת קרינן ביה ומגורשת,

¹⁹ שו"ע ונו"כ שם

²⁰ דוודאי מאי דכתיב ונתן הוא לאו דווקא בידו וה"ה אם נתן לה באחד משארי איברי הגוף ג"כ הוה נתינה דאיזה חילוק יש בזה ערוך השולחן אבן העזר סימן קלח סעיף ח

²¹ כדעת הרא"ש שכתב לפי ר"ח אם היתה ידו פתוחה וקרבה אליה לא הוי גט דבעינן תרתי שיסייע בנמילתה גם יקרב אליה לאפוקי מרש"י ומרמב"ם דמפרשי' ערק לה חרציה עקם אליה מתניו ש"מ אפילו אם תחוב וקרבה אליה הוי גט, ומה שהקשה ב"ח מנ"ל דהרמב"ם חולק ע"ז דלמא הרמב"ם איירי כשא"צ סיוע ליתא כי מ"ש היה קשור על ידו או על מתניו נשמע דצריכה סיוע כיון שקשר ומ"מ מהני אם קרב אליה וכן הוא לפרש"י ובכל אלו אינו גט כ"א לפי שיטתו עד שיטול ממנה ויחזור ויתן לה ויאמר הא גיטך כמו בטול גיטך מע"ג קרקע, ואם הגט בידו סגורה ומקרב אליה ופותח נראה דהוי נתיני' מעליא אעפ"י שהיא לקחה מידו לכן אם היו עסוקים באותו ענין ולא אמר לה הא גיטך הוי גט אלא בצמצם מתניו והטה אליה בזה כתב הר"ן דלא מהני עסוקים באותו ענין כיון דנתינה גרועה היא וסתם נתינה היא ביד. ב"ש ב

²² נמצא דין זה נתחלק לב' אופני' היינו כששניה' תופסים בגט או אם תחוב בחוזק במתניו והיא אחזה הגט או אם תחוב בחוזק לתוך ידה ואז שניהם אווזין בגט אז לר"י כשר ולר"ת פסול אפי' אם קפצה ידיה בעת הנתינה ברצון הבעל פסול משום דס"ל דצריך הבעל ליתן הוא לבדו ואם הוא מתחיל והיא גומרת לא הוי נתינה ואם בעת הנתינה היה ידה פתוחה והמשיחה בידו ואח"כ קפצה ידיה ומחמת הקפיצה א"י להביא הגט אפי' אם היה הקפיצה ברצון הבעל לכ"ע לא הוי נתינה ואפי' אחר שנפסק החוט לא הוי גט. ב"ש ו

²³ היינו דעת הרמב"ם ורש"י א"כ כשהגט קשור על ידו והי' אחזה בידה הוי אווזין' שניה' בגט נשמע דס"ל כר"י בסמוך, להלן עמוד ב, נשמע הרא"ש דלא ס"ל כר"י ע"כ ס"ל כאן כדיעה הראשונה, שאינו מועיל, ול"ק קושית הב"י על המור דהקשה מנ"ל להמור דהרא"ש ס"ל כדיעה הראשונה. ב"ש שם ג

²⁴ ב"ש שם ב

²⁵ שו"ע ונו"כ שם קלט טז

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

שעבדה כחצירה דמי, ובלבד שיהא כפות שלא יוכל לילך דומיא דחצירה,
אבל אם אינו כפות אינו גט.

ויש אומרים²⁶ שכשהוא ניעור אף על פי שהוא כפות אינו גט, שאין זה מיקרי
משתמר לדעתה, שהרי העבד בן דעת הוא ומשתמר לדעת העבד הוא, ואינו
גט עד שיתקיימו שתי תנאים ישן וכפות שאז משתמר לדעתה הוא וגם חצר
שאינה מהלכת הוא, אבל ניעור אפילו כפות אינו גט כלל וישן ולא כפות
הרי זה גט פסול מדרבנן, דאע"פ שהוא ישן ומשתמר לדעתה מכל מקום
חצר מהלכת הוא, שהרי יוכל לילך אלא שהוא ישן ואינו דומה ממש לחצירה,
וגט פסול מדרבנן הוא.

ז. היתה עומדת ברשות הרבים וזרקו לה קרוב לה מגורשת קרוב לו אינה מגורשת מחצה על מחצה מגורשת ואינה מגורשת

כבר התבאר במסכת יבמות דף לא. שהמגרש²⁷ את אשתו והיתה עומדת
ברשות הרבים²⁸ וזרקו לה לתוך ארבע אמותיה הרי זו מגורשת, שארבע
אמותיו של אדם קונות לו בכל מקום.

²⁶ זה דברי רמב"ם לגי' הטור דאינו גט אלא אם יש תרתי כפות וישן כמו שהעתיק השו"ע בסעיף הקודם
ובכפות לחוד כתב דאינו גט ומשמע שאפילו לכהונה אינה פסולה דכן הוא הכלל בדברי רמב"ם במקומות
שכתוב בהם אינו גט, ובישן לחוד כתב שהוא פסול והיינו שמ"מ לכהונה פסולה, וצ"ל טעמו דחצר המשתמר
לדעתה ס"ל דהוה מן התורה דחצר מידה אתרבאי וידה הוא משתמרת לדעתה, ומשונה בכפות לחוד הוא
יכול לשמור את עצמו לא הוה מדעתה על כן אינו גט כלל, אבל בהא דחצר מהלכת דא"י ריש פ"ק דשבת גופו
נייחו ידו לא נייחו אלא מדרבנן לא קנה בחצר מהלכת על כן פסול עכ"פ לכהונה דמן התורה הוה גט כן נראה
לי דעת הרמב"ם.

²⁷ שו"ע ונו"כ שם יג

²⁸ אע"ג שבתח"מ רמז נפסק שד' אמות אינם קונות ברשות הרבים אלא רק בסימטא, וצ"ל דס"ל כתי"ר אחרון
של הרשב"א בגט תקנו ד"א אפי' בר"ה משום תקנו' עגונו' עוד כתבו בהגמ"י פ"ו היבא דעת אחרת מקני
שאני, אולם אבהע"ז סי' ל, ד מוכח לגבי קידושין שאינה קונה בד' אמות ברה"ר אע"ג שדעת אחרת מקנה
אותה וע"כ שהוא תקנת עגונות רק בגט. ב"ש קל"ב. ח"מ ל, ד. וב"ש ל, ה. ועיי"ש במקנה ובאבנ"מ

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

זרקו לה ברשות הרבים, או ברשות שאינה של שניהם, קרוב לו אינה מגורשת. היה הגט מחצה למחצה, וממחצה למחצה עד שיהיה קרוב לה, הרי זו ספק מגורשת²⁹.

וכן בשני כיתי עדים המכחישים זה את זה למי היה קרוב הרי זו ספק מגורשת³⁰.

היה קרוב לה כדי שתשוה ותטלנו, הרי זה פסול עד שיגיע לידה³¹, ואחר כך תנשא בו לכתחלה, אבל חוץ לארבע אמותיה אפילו יכולה לשמרו אינה נחשב כקרוב לה³².

ביצר הוא קרוב לו, היה הוא יכול לשומרו והיא אינה יכולה לשומרו, זה הוא קרוב לו. שניהם יכולים לשומרו, או שניהם אינם יכולים לשומרו לבדם אלא רק ביחד, זהו מחצה למחצה, וברשות הרבים הרי זה ספק גט, אפילו אם מונח בתוך ד' אמות שלה³³. אינם יכולים לשומרו כלל, אינו גט כלל³⁴.

ח. וכן לענין קדושין

²⁹ כל זה הוא שיטות הרמב"ם דס"ל אף על גב דקרוב לה והיא יכולה לשמור ולא הוא היא ספק מגורשת אבל רוב פוסקים חולקים ע"ז וס"ל כשקרוב לה היא מגורשת מדאורייתא, ושמאל רק חומרא דרבנן קאמר דהגט פסול הוא ואם נשאת לא תצא ולמעשה צ"ע. ב"ש שם כב

³⁰ ואין אומרים אוקי תרי בהדי תרי והיא בחזקת אשת איש. ב"ש קלט כא

³¹ והוא חומרא דשמואל להלן אמר ליה שמואל לר' יהודה שינא כדי שתשוה ותטלנו ואת לא תעביד עובדא עד דמטי גיטא לידה, ופירש"י כדי שתשוה ותטלנו הוא דהוי קורבה דמתני' שהוא שיעור תוך ד' אמות כמו שכתב סאבני מילואים כאן ס"ק י ואין סומכין על מה שהיא יכולה לשומרו כשהוא חוץ לד' אמותיה, אבל לענין ממונא כהאי דינא ואפילו לענין קדושין סומכין על זה ומקודשת, וכמ"ש הטור והמחבר באה"ע סימן ל' [סעיף ה'] ע"ש. ואף על גב דגם קדושין ענין אישות הוא ויש בו ג"מ לקולא אם קידשה אחר, מ"מ כיון דבמה דהיא מתקדשת עתה הוא חומרא, אוקמוה אדינא דמן הדין מחשב ברשותה כיון דהיא יכולה לשמרו. סמ"ע חו"מ קב ה

³² עיין סמ"ע שם

³³ ולכאורה נראה אם שניהם יכולים לשמור אלא דמונח תוך ד"א שלה בר"ה יש להחמיר והוי ספק גט דהא לכמה פוסקים ד"א בר"ה אפי' בגט אינה קונה, ואם היא יכולה לשמור ולא הוא אז ממ"נ מגורשת לכ"ע דהא לשאר פוסקים מגורשת מחמת השמירה כמ"ש בסמוך ולרמב"ם דס"ל בעלמ' אינה מגורשת לפי הר"ן והמגיד הרי ס"ל ד"א קונה בר"ה כמה שדייקתי בסמוך א"כ ליכא כאן ספק ומשמע מתוס' שם אפי' אם מינטר תוך הד"א לא מהני דהא לתירץ הראשון שם בתוס' כתבו תוך ד"א מינטר ומ"מ בר"ה לא מהני, ובה"כ דינו כסימטא ולא כר"ה ועיין תשו' ריב"ש סי' ר"ה ועיין סי' ל' ואם שניהם באו כא' תוך ד"א עיין בח"ה סי' רס"ח.

³⁴ ב"ש שם כג

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

הרוצה לקדש אשה והיו עומדים³⁵ ברשות הרבים או ברשות שאינה של שניהם³⁶, וזרק לה קידושיה, קרוב לו אינה מקודשת, קרוב לה הרי זו מקודשת³⁷, מחצה על מחצה או שהיו ספק קרוב לו ספק קרוב לה, ונאבדו קודם שיגיעו לידה הרי זו ספק מקודשת³⁸.

ביצד הוא קרוב לו וקרוב לה, כל שהוא יכול לשמור אותם³⁹ והיא אינו יכולה זהו קרוב לו, היא יכולה לשמור אותם⁴⁰ והוא אינו יכול זהו קרוב לה⁴¹, שניהם יכולין לשמור אותם או שניהם אינם יכולים לשמור כל אחד לברו אלא רק שניהם יחד, זהו מחצה על מחצה. אבל אם אין יכולין לשמור כלל, אינה מקודשת⁴².

י"א⁴³ שאם היו העדים מסופקים למי קרוב יותר זה מקרי ספק, וי"א⁴⁴ שדוקא בשתי כתי עדים המחולקים, הרי זה ספק. אבל כת אחת המסופקת אין כאן בית מיחוש⁴⁵.

³⁵ שו"ע ונו"כ שם ל ה

³⁶ בית הכנסת הוי כסימטא לענין ד"א. ובה"י כתב דהוי כחצר שותפות. באר היטב שם ה, ועיין בבית מאיר שהרי"ך בזה.

³⁷ אפילו אם הוא בא אח"כ לתוך ד"א שלה. אף על גב נגט פסול בכה"ג דשם אינו פסול אלא מחמת חומר' וכל כה"ג בקדושין היא מקודשת בודאי. ב"ש שם ה

³⁸ וע' בהו"מ סי' רס"ח שם מבואר הפלוגתא אם ד"א קונה במהלך וכתב בח"מ כאן בקדושין יש לחוש לחומרא ואינו אלא ספק קידושין. ב"ש שם

³⁹ אע"ג דלא מצינו בשום מקום שיהא הקניה תלויה בשמירה מ"מ מפני תקנ' עגונות אמרו כן בגיטין ומשום לתא דגיטין תקנו כן בקידושין וע' בר"ן שהאריך שם וכו' דאפשר לומר מאחר שחזרו בגמר' גבי גיטין דלא תיעבד בה עובדא עד דמטי גיטה לידה, ה"ה אפשר גבי קדושין ואפשר לומר דלענין קידושין התקנה במקומה עומדת ומקודשת מדאורייתא, דהפקר ב"ד הפקר ודלא כר' ירוחם דכתב דאינו רק קדושי דרבנן בקנין דרבנן וע' בדברי הר"ן שהאריך שם. ח"מ שם ז.

⁴⁰ ועיין סמ"ע חו"מ קב ה שגבי קידושין וקנין אפילו חוץ לד' אמות אם היא יכולה לשמור מקודשת ודלא כגט הנזכר.

⁴¹ בעיקר הדין דהיא יכולה לשמור צ"ע כיון דבסי' קל"ט כתב דעת הרמב"ם דגבי גט אפי' היא יכולה לשמור הוי ספק מגורשת עד כדי שתשוח ותמלנו א"כ כיון דתנן התם וכן בקידושין דמפרש הש"ס משום דכתיב ויצאה והיתה, ותו דבעיקר דינא כתב הר"ן שאין קנין דשמירה מן התורה אלא שתקנו חז"ל נגט משום תקנות עגונות ומשום לתא דגט תקנו כן גבי קדושין, א"כ כיון דבגיטין נופי' לא הוי וודאי גירושין אלא עד כדי שתשוח ותמלנו א"כ מנ"ל בקידושין לעשותה וודאי מקודשת ואין תופסין בה קידושין אם בא אחר וקדשה. וצ"ע למעשה. המקנה קונטרס אחרון שם

⁴² ח"מ שם ט וב"ש י מתוס'

⁴³ כ"מ מלשון הרמב"ם המחבר והלבוש וכ"כ ברשב"א יבמות לא ובריטב"א ועיין שער המלך פ"ט מאישות הלכה לא ובשו"ת דברי יציב חו"מ מז ויבי"א אבהע"ז ה ושו"ת הר צבי אבן העזר סימן פג

⁴⁴ ח"מ שם ח ממרדכי בשם מהר"מ

⁴⁵ בח"מ שם כתב שהעמד אשה אחזקת פנויה דמעיקרא אולם בב"ש ט כתב אין חשש קידושין דהוי כאלו קידש בלא עדים והביא מהג"א סוף גיטין. ועיין דגמ"ר שם שכתב שלא מצא זה בהנהגות אשרי, ועיין בהמקנה קונטרס אחרון שהביא דין זה בשם תשובת מיימוני וכתב. ועיינתי בתשובה הנ"ל שעירב ב' מעמים אלו, נראה כוונתו דלחכי אין כאן עדות משום דאיכא חזקת פנוי' ולא כיוונו העדים לשם קידושין א"כ אין לנו להחמיר. ועיי"ש מה שהאריך בזה. ועיין טיב קידושין שם ח דהחילוק בין שאר ספק קידושין להך דלא ידעו העדים אם

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

כת א' נחלקה עד אחד אומר קרוב לה וא' אומר קרוב לו הרי זה ספק דרבנן⁴⁶.

ט. וכן לענין החוב

יבואר להלן עמוד ב בעזחי"ת

י. שניהן עומדין בארבע אמות וליחזי הי מינייהו קדים

מה שהתבאר שהמגרש⁴⁷ את אשתו והיתה עומדת ברשות הרבים⁴⁸ וזרקו לה לתוך ארבע אמותיה הרי זו מגורשת, שארבע אמותיו של אדם קונות לו בכל מקום.

במה דברים אמורים שאין הבעל עומד שם עמה בתוך ארבע אמותיה וגם לא בתוך ארבע אמות ממקום שהגט מונח שם, אבל אם עמד הבעל בתוך הארבע אמות של הגט או בתוך ארבע אמותיה, אפילו קדמה היא לשם וזכתה בהן קודם שבא הוא לשם אינה מגורשת עד שיגיע הגט לידה, שהרי הוא מבטל רשותה וזכיתה אשר היה לה שם.

עמדה היא תחלה, ובא הוא ועמד כנגדה וזרקו לה, אף על פי שהוא מחצה למחצה, הואיל והיא לתוך ארבע אמות שלה, ה"ז גט פסול⁴⁹, עד שיגיע הגט לידה.

בא לידה, דשאר ספק קדושין כגון שמא שוה פרוטה במדי אין הספק בעצם הקדושין, שהקדושין ברורין, וענין עדות על הדבר ששוה פרוטה אינו לענין קדושין דוקא, דזה עדות אחריתא אם הוא דבר שנקרא ממון, וכשיבואו עדים ששוה פרוטה במדי הרי הם קדושין, אבל אם לא ידעו אם באו לידה, הרי זהו עצם הקדושין שיתן לידה דאם לא כן אין כאן התחלת קדושין, וכשיבואו עדים אחרים שהגיעו לידה הם עדות קדושין עצמן, ואם כן אין אלו עדי קדושין, גם אפשר דהוה חצי דבר, שהרי כתבו התוס' (ב"ק ע, ב ד"ה למעוטי) דכשיכולין לראות יותר ולא ראו המעשה בשלימות נקרא חצי דבר, ואם כן אין כאן עדות קדושין כלל, מה שאין כן לענין שוה פרוטה במדי אין צריך עדות קדושין רק על החפץ ששוה, וזה אינו ענין לקדושין דוקא, דנפקא מינה לכל מילי שאם הוא שוה פרוטה לענין גזילה, או יתר דברים שדרך להעיד עדים על שווי החפץ, או דחיישינן שמא הרהר תשובה בלבו (קידושין מט, ב) זה אינו גרעון בקדושין רק בתנאי הקדושין, אבל הנתנה לידה היא עיקר הקדושין, ובלא עדים לאו כלום הוא. ועיי' פ"ת שם ב

⁴⁶ משום דאיכ' חד סהדא דאמר קרוב לה גזרו בה רבנן והוי קידושין דרבנן. ח"מ שם

⁴⁷ שו"ע ונו"כ אבהע"ז שם יג

⁴⁸ אע"ג שבחז"מ רמז נפסק שד' אמות אינם קונות ברשות הרבים אלא רק בסימטא, וצ"ל דס"ל כתיבין אחרון של הרשב"א בגט תקנו ד"א אפי' בר"ה משום תקנו' עגנו' עוד כתבו בהגמ"י פ"ז היבא דעת אחרת מקני שאני, אולם אבהע"ז סי' ל, ד מוכח לגבי קידושין שאינה קונה בד' אמות ברה"ר אע"ג שדעת אחרת מקנה אותה וע"כ שהוא תקנת עגונות רק בגט. ב"ש קלמ' כ. ח"מ ל, ד. וב"ש ל, ה. ועיי"ש במקנה ובאבנ"מ
⁴⁹ אף על גב ד"א תיקון דרבנן הוא מ"מ כיון שתקנו חז"ל ועשאו בחצר מחמת הפקר ב"ד מ"ה היא מגורשת מדאורייתא ועיי' סי' כ"ט, ולכאורה נראה אם שניהם יכולים לשמור אלא דמונח תוך ד"א שלה ברה"י יש

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

אבל אם זרק לה⁵⁰ לתוך ארבע אמות שלה, ואין הבעל נכנס לתוכו, הרי זו מגורשת⁵¹.
וכל זה מדינא, אך להלן עמוד ב' יבואר שאין לגרש כך.

דף עח:

יא. אמר ליה שמואל לרב יהודה שיננא כדי שתשוח ותטלנו ואת לא תעביד עובדא עד דמטי גיטא לידה

כבר התבאר לעיל שאפילו זרק הגט והיה קרוב לה כדי שתשוח ותטלנו, הרי זה פסול עד שיגיע לידה⁵², ואחר כך תנשא בו לכתחלה, אבל חוץ לארבע אמותיה אפילו יכולה לשמרו אינה נחשב כקרוב לה⁵³. ואפילו בדיעבד אין להתירה לעלמא עד שיבא הגט לידה ממשי⁵⁴.

לכך טוב ליתן הגט תוך ידה ממש, ולא יהא שום דבר חוצץ אפילו טבעת וכיוצא בזה, ותהא ידה פתוחה מתחלת הנתינה עד גמר הנתינה, ולא תקפוץ ידה קודם גמר הנתינה⁵⁵.

להחמיר והוי ספק גט דהא לכמה פוסקים ד"א בר"ה אפי' בגט אינה קונה, ואם היא יכולה לשמור ולא הוא אז ממ"נ מגורשת לכ"ע דהא לשאר פוסקים מגורשת מחמת השמירה כמ"ש בסמוך ולרמב"ם דס"ל בעלמ' אינה מגורשת לפי' הר"ן והמגיד הרי ס"ל ד"א קונה בר"ה. ב"ש שם כד

⁵⁰ רמ"א שם

⁵¹ כן הוא לדעת הרא"ש והרשב"א דהומרא דשמואל אינו אלא כשהבעל בא אח"כ לד"א שלה אבל כשהיא לבדה עומדת לא החמיר שמואל והמגיד לא ס"ל כן אלא אפי' אם הוא לא בא לתוך ד"א שלה הגט פסול מחמת הומרא דשמואל. ויש כאן ג' שיטות להרא"ש והרשב"א אפי' היכא דד"א קונה מ"מ אם בא הוא אח"כ תוך ד"א שלה הגט פסול ולתו' והר"ן אפי' אם בא אח"כ תוך ד"א שלה הגט כשר ולהמגיד אפילו לא בא הוא אח"כ הגט פסול והרב רמ"א שפיר פסק כהרא"ש דהא לתוס' והר"ן י"ל אפי' אם הוא בא ג"כ תוך ד"א מגורשת מ"ה פסק לא בהמגיד. ב"ש שם כה

⁵² רמ"א אבהע"ז קלט ידוהוא חומרא דשמואל להלן אמר ליה שמואל לר' יהודה שיננא כדי שתשוח ותטלנו ואת לא תעביד עובדא עד דמטי גיטא לידה, ופירש"י כדי שתשוח ותטלנו הוא דהוי קורבה דמתני' שהוא שיעור תוך ד' אמות כמו שכתב סאבני מילואים כאן ס"ק י ואין סומכין על מה שהיא יכולה לשמרו כשהוא חוץ לד' אמותיה, אבל לענין ממונא כהאי דינא ואפילו לענין קדושין סומכין על זה ומקודשת, וכמ"ש הטור והמחבר באה"ע סימן ל' [סעיף ה'] ע"ש. ואף על גב דגם קדושין ענין אישות הוא ויש בו ג"מ לקולא אם קידשה אחר, מ"מ כיון דבמה דהיא מתקדשת עתה הוא חומרא, אוקמוה אדינא דמן הדין מחשב ברשותה כיון דהיא יכולה לשמרו. סמ"ע חו"מ קב ה

⁵³ עיין סמ"ע שם

⁵⁴ רמ"א שם

⁵⁵ מפני שנראה כאילו נוטלת היא הגט מיד בעלה ואין זה נתינה מן הבעל, ואנן ונתן הוא בעינן שאם מחמת שקפצה היא ידה אינו יכול לנתקו עוד ולהביאו אצלו, לא הוי נתינה ואינה מגורשת, כיון שגמר הנתינה היתה מכח שקפצה ידה, ויש מי שאומר שהיא מגורשת, ויש להחמיר. וכל זה לא מייירי אלא שקפצה ידה בלא רצון הבעל, אבל אם הבעל מצוה לה לקפוץ ידה אפילו הושיט לה הגט והיא לקחה אותו מצד השני הוי גט, כן נראה למורי מהרמא"י ז"ל. לבוש קלח ב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

ואחר גמר הנתינה תקפוץ ידה ותכניסנה תחת בגדיה שתהא קבלה מעולה, ותיזהר שלא יסייע לה שום אדם בקבלתו וגם לא בהכניסה תחת בגדיה.

יב. לגיטין אמרו ולא לדבר אחר ... זרוק לי חובי ותיפטר ... דאמר ליה זרוק לי חובי בתורת גיטין

אין הלוח⁵⁶ נפטר מאחריות דמי ההלואה עד שיפרע ליד המלוה או ליד שלוחו⁵⁷, או לרשותו המשתמרת⁵⁸.

זרקו הלוח⁵⁹ ברשות שאינה משתמרת⁶⁰, כגון ברה"ר או בסמטא, אפילו אמר לו המלוה זרוק לי חובי, וזרקו בפניו, חייב הלוח באחריות⁶¹.

⁵⁶ שו"ע ונו"כ חו"מ קב א

⁵⁷ ועיין פתחי חושן חלק א פרק ה א שאם נתן ליד אשתו הנושאת ונותנת בתוך הבית יש אומרים שנפטר כאילו מסר ליד המלוה.

⁵⁸ כתב בערוך השלחן דלאו דוקא לידו של המלוה, אלא אפילו הניח המעות לפניו בביתו או בחצירו, ואפילו זרקם לרשותו לפניו, כיון שראה המלוה, נפטר בכך, ע"כ. ופשוט שבזה א"צ שיאמר והפטר ואפילו אם מוחה ואומר שאינו רוצה לקבל, כל שהגיע לרשותו ממש הרי זה כבא לידו ונפטר הלוח מאחריות, וכמ"ש בשו"ע שם סעיף ב, דפרעון בע"כ שמיה פרעון. ויש להסתפק כשנותן לרשותו של מלוה שלא בידיעתו, שלענין השבת גזילה נתבאר בשו"ע סימן שנה שצריך להחזיר באופן שידע הבעלים שהוחזר לו, אלא שמ"מ נראה שעיקר הידיעה אינה אלא כדי שידע שמוטל עליו לשמרו, כמבואר שם, וא"כ כל שהחזירו במקום שמור א"צ ידיעה. ועפ"י נראה פשוט שאם הפקיד הלוח בבנק לחשבונו של המלוה יוצא בזה ידי פרעון, אף על פי שאין דרכו לבדוק התנועה ולא ידע מהפרעון, כיון שמכל מקום שמור הוא. פתחי חושן שם הערה ב

⁵⁹ שו"ע ונו"כ שם

⁶⁰ כתב בערוה"ש דכל רשות שאינו של מלוה, דינו ברה"ר. ומשמע שאפילו זרקו לתוך ד' אמות של מלוה אינו נפטר, אא"כ אמר לו זרוק בתורת גיטין, ואף על פי שגם במציאה והפקד תיקנו קנין ד' אמות (כמבואר בסימן רמג סעיף כב), וכן במקח וממכר כתב הרמ"א (סימן ר סעיף א) בשם יש אומרים שקונה בד' אמות (עי' בש"ך שם), צריך לומר שד' אמות לא תיקנו אלא במקום קנין, ובפרעון א"צ קנין, כמ"ש בקצה"ח סימן רמג סק"ד, משא"כ כשאמר בתורת גיטין הרי גילה דעתו שרוצה לקנות. ועי' קצה"ח סימן עה סק"ו ובחזו"א חו"מ סימן ה סק"ז בדין מחצה על מחצה. פתחי חושן שם הערה ו

⁶¹ דמסתמא זרוק ושמור קאמר ליה, והוא מדברי רש"י בסוגיא דגיטין, ועפ"י כתב הסמ"ע סק"א דמ"ש השו"ע בסימן קבא שאם אמר לו שלח לי ע"י עכו"ם או חש"ו פטור אף על פי שלא אמר לו והפטר, משום דמסתמא אין כוונתו שילך עם השליח לשמור, ובנה"מ דייק מ"ש הפוסקים דזרוק ושמור קאמר, שאינו אלא כשומר חנם, ולפי"ז אם נאנסו פטור, והנה"מ סובר שגם באונסין חייב, שעדיין לזה הוא על המעות, וכן אם אמר לו זרוק לים חייב כל זמן שלא אמר לו והפטר.

ובגדולי תרומה שם מצדד לומר שדוקא כשאומר זרוק לי חובי אמרינן שכוונתו שיגיע לידו ועדיין יהא מוטל על הלוח לשמרו, אבל כשאומר זרוק חובי ולא אמר לי, אף על פי שלא אמר והפטר נפטר הלוח בזריקתו בכל מקום שהוא, ונראה כוונתו דהוי כאילו הסכים שישאר בלי שמירה כלל, ולפי"ז כ"ש כשאמר זרוק לים שבודאי לא נתכוין שהלוח ישמרם, שנפטר בזריקתו, וכמו שדייק הנה"מ מדברי הסמ"ע, ודלא כדעת הנה"מ שגם בזרוק לים או למקום הפקר צריך לומר והפטר, ועי' בכנה"ג שדחה דברי הגדו"ת.

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

אמר לו המלוה⁶² זרוק לי חובי והפטר, וזרקו אפילו רחוק מהמלוה, אינו חייב עוד באחריות⁶³.

אמר לו זרוק לי חובי בתורת גיטין דינו כמו בגט, שאם היו המעות קרובות ללוה עדיין הם באחריותו ואם נאבדו משם חייב, היו קרובות למלוה נפטר הלוה, מחצה על מחצה אם אבדו משם או נגנבו משלם הלוה מחצה.

ביצד, זרק לו לתוך ד' אמותיו של מלוה פטור הלוה, דארבע אמותיו קונות לו⁶⁴, חוץ לד' אמותיו אם המלוה יכול לשומרו ולא הלוה פטור⁶⁵, ואם הלוה יכול לשומרו ולא המלוה, הלוה חייב, שניהם יכולים לשומרו הוה ליה מחצה על מחצה ושניהם חייבים, כלומר יש חיוב והפסד לשניהן לכל אחד המחצה⁶⁶, אבל שניהם אין יכולין לשומרו אפילו יחד⁶⁷, הוה כזורק למקום האבוד וחייב הלוה⁶⁸.

יג. גט בידה ומשיחה בידו אם יכול לנתקו ולהביאו אצלו אינה מגורשת ואם לאו מגורשת ... בעינן כריתות וליכא

נתן הגט לידה⁶⁹ ונשאר החוט שהוא קשור בו עדיין בידו, אם הקשר אמיץ עד שיוכל הוא לנתקו ולהביאו אצלו אינה מגורשת⁷⁰, שהרי עדיין הגט בכחו ובידו ואין זה כריתות ואם לאו הרי זו מגורשת.

⁶² שו"ע ונו"כ שם

⁶³ כתב הב"ח שאם אמר זרוק למקום שאשמרם צריך לזרוק במקום שיוכל לשמרם. ובחידושי רעק"א מסתפק באם בא אחר וזכה בו אם דינו כזוכה מהפקר, דאפשר דאה"נ שפטר את הלוה, אבל כל שלא בא לידו לא זכה המלוה, ונשאר בצ"ע. ובתוס' (ב"מ דף ע"ב ד"ה בשלמא) משמע שעדיין של לוחם, אלא שפטר כלפי המלוה, ועי' אמרי בינה דיני גביית חוב סימן כז.

⁶⁴ דתיקנו לכל אדם שיקנו לו ד' אמות בסימטא או בצדי רשות הרבים כמו חצירו וידו, כמ"ש הטור והמחבר לקמן בסימן רס"ח. סמ"ע שם ד

⁶⁵ לענין גיטין כתבו הטור והמחבר באה"ע סימן קל"ט [סעיף י"ג – י"ד] דאין סומכין על מה שהיא יכולה לשומרו כשהוא חוץ לד' אמותיה, אבל לענין ממונא כהאי דינא ואפילו לענין קדושין סומכין על זה ומקודשת, וכמ"ש הטור והמחבר באה"ע סימן ל' [סעיף ה'] ע"ש. ואף על גב דגם קדושין ענין אישות הוא ויש בו נ"מ לקולא אם קידשה אחר, מ"מ כיון דבמה דהיא מתקדשת עתה הוא חומרא, אוקמוה אדינא דמן הדין מחשב ברשותה כיון דהיא יכולה לשומרו. סמ"ע שם ה

⁶⁶ סמ"ע ז

⁶⁷ סמ"ע ח

⁶⁸ עיין תומים ו

⁶⁹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קלח ב

⁷⁰ הרמב"ם ספ"ה כתב אינה מגורשת עד שתפסק המשיחה משמע דאז היא מגורשת ולא משמע כן משאר הפוסקים אלא כיון המשיח בידו בעת הנתינה אינה מגורש' אפי' אחר שתפסק המשיח. ב"ש שם ד

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

ואם הקשר אמיץ שהיה יכול לנתקו ולהביאו אצלו אילו לא קפצה היא ידה, אלא שמחמת שקפצה היא ידה אינו יכול לנתקו עוד ולהביאו אצלו, לא הוי נתינה ואינה מגורשת, כיון שגמר הנתינה היתה מכה שקפצה ידה⁷¹, ויש מי שאומר⁷² שהיא מגורשת⁷³, ויש להחמיר.

וכל זה לא מיירי אלא שקפצה ידה בלא רצון הבעל⁷⁴, אבל אם הבעל מצוה לה לקפוץ ידה אפילו הושיט לה הגט והיא לקחה אותו מצד השני הוי גט⁷⁵.

יד. היתה ידה עשויה כקטפרס וזרקו לה אף על פי שהגיע גט לידה אינה מגורשת ... ותיגרש מאוירא דארבע אמות ... בעומדת על גב הנהר דמעיקרא לאיבוד קאי

היתה ידה⁷⁶ קטפרס, כלומר שידה היתה מונחת בשיפוע כלפי מטה⁷⁷. וזרק הגט על ידה ונפל לארץ, אם נפל לתוך ארבע אמות שלה ונה שם הרי זו מגורשת.

⁷¹ דעת ר"ת

⁷² דעת הר"י

⁷³ והכא לכאורה סותר למה שכתב תוספות בשם ר"י דס"ל ג"כ אם קפצה ידה ומחמת הקפיצה א"י להביא הגט אליו אינו מגורש' אלא פי' הסוגיא דאיירי בתוחב בחוץ הגט לידה דכבר היתה ידה קפוצה ותוחב בחוץ עד שא"י להביא הגט אצלו וכן הבין הב"ח דר"י בתו' חולק על מ"ש הפוסקים בשם ר"י, ולכאורה נ"ל מ"ש הפוסקים בשם ר"י לקוחי דבריהם מדברי תוס' והיינו לר"י אם נתן לידה הגט ומשיחה בידו וידה פתוחה ויכול להביא הגט אלא מחמת שהיא קפצה ידה א"י להביא לו /לא/ הוי נתינה כמ"ש ג"כ בסמוך והטעם כיון בעת הנתינה היה המשיחה בידו לא הוי נתינה ובעת שקפצה ידה אין הגט בידו מ"ה לא הוי נתינה אבל אם תוחב הגט בחוץ לידה וידיה קפוצה כבר וא"י להביא אצלו מחמת שקפצה ידה הוי נתינה כל שהוא מתחיל והיא גומרת הוי נתינה ומ"ש הפוסקים בשם ר"י אם קפצה ידה הוי נתינה היינו בעוד הגט בידו קפצה ידה אז דומה לתוחב הגט לידה אבל אם ידה פתוחה עד גמר הנתינה ואח"כ קפצה לא הוי נתינה כמ"ש בסמוך ולר"ת אפי' בכה"ג לא הוי נתינה אלא דוקא כשא"י להביא הגט מחמת כובדו ונשמע אם נותן הגט לידה פתוחה ומשיחה בידו ואחר שנתן לידה קפצה ידה עד שא"י להביא אצלו לא הוי נתינה לכ"ע ועיין בהרא"ש מ"ש וכו' דלא דמי וכו' יש לדחות למ"ש. ב"ש שם ה

⁷⁴ רמ"א שם, הנה הרשב"א והר"ן והמגיד הביאו פלוגתא הנ"ל ר"ת ור"י וכתבו לדעת ר"י איירי בקפצה ידה ברצון בעלה ה"ז מגורשת ש"מ לר"ת אפי' בקפצה ידיה מרצון בעלה לא הוי נתינה לר"ת

⁷⁵ נמצא דין זה נתחלק לב' אופני' היינו כששניה' תופסים בגט או אם תוחב בחוץ במתניו והיא אחזה הגט או אם תוחב בחוץ לתוך ידה ואז שניהם אוחזין בגט אז לר"י כשר ולר"ת פסול אפי' אם קפצה ידיה בעת הנתינה ברצון הבעל פסול משום דס"ל דצריך הבעל ליתן הוא לבדו ואם הוא מתחיל והיא גומרת לא הוי נתינה ואם בעת הנתינה היה ידה פתוחה והמשיחה בידו ואח"כ קפצה ידה ומחמת הקפיצה א"י להביא הגט אפי' אם היה הקפיצה ברצון הבעל לכ"ע לא הוי נתינה ואפי' אחר שנפסק החוט לא הוי גט. ב"ש ו

⁷⁶ שו"ע ונו"כ קלט טו

⁷⁷ שלא פשטה ידה זקופה כדרך פושטי יד. ט"ז שם טז

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

ואם לא נח בתוכן אלא נתגלגל מיד מתוכן לחוצה להן הרי זו ספק מגורשת, שאע"פ שהיה הגט תוך אויר של ארבע אמות שלה לא ברירא לן כל כך שיהא אויר ארבע אמות קונה כמו אויר הצירה⁷⁸.

ואם נפל משיפוע ידה לתוך הים או לתוך האש אינה מגורשת כלל, והוא שעמדה בשעת זריקה על שפת הים או סמוך לאש שמתחלת נפילתו לאבוד היה עומד, אבל אם אינה עומדת סמוך לאש או על שפת הים אלא שנתגלגל ונפל לתוכן הרי זה ספק מגורשת.

וכל זה מיירי שאינו עומדת ברשותה⁷⁹, אבל אם עומדת ברשותה אף על פי שנפל מידה ונתגלגל חוץ לארבע אמות מגורשת⁸⁰, שהרי לא נתגלגל רק לרשותה.

אולם אנו שאין אנו מגרשין על ידי רשותה אלא דוקא על ידי נתינת הגט לידה כמו שנתבאר למעלה, אם נפל הגט מידה צריך לחזור וליטלנו הבעל לידו ולגרשה בו שנית, ועל כן תגביה האשה ידיה בשעה שמקבלת גטה שלא יפול מידה, וגם יהיו ידיה גבוהות מן הארץ שלשה טפחים, שאם אינן גבוהות מן הארץ שלשה טפחים⁸¹, הרי זה כמונחת על גבי קרקע וכאילו לא קבלתו לידה.

⁷⁸ דלא דמי ארבע אמות שאינן קונות אלא מתקנת חכמים לחצר שקונה מן התורה.

⁷⁹ אלא בסימטא דאלו ברה"ר הא קי"ל דד' אמות אין קונות ברה"ר. ט"ז שם יז

⁸⁰ זה מדברי הר"ן שמביא ב"י וז"ל דהא לא איפשטא לן אויר דד' אמות אי קני או לא היינו במקום שאינה רשותה דכיון דד' אמות תקינו רבנן כי היכי דלא ליתו לאינצויי אפשר דארעא תיקון אוירא לא תיקון אבל ברשות הקנויה לאדם פשיטא שיש לו אויר דהא שלו הוא מתהום ארעא עד רום רקיעא עכ"ל. ט"ז שם יח

⁸¹ בתורת גיטין שם יד כתב הנה יש לעיין אי מועיל שאר קניינים בגט כגון משיכה או אג"ק או ק"ס כיון שקונין במטלטלין, או דילמא דוקא ידה בעינן. ונראה דשאר קניינים שלא נתרבו מיד אינו מועיל בגט כגון ק"ס או אג"ק, כדמוכח בב"ב דף קנ"א [ע"ב] דאמר דגט לאו בר קנין הוא. ולפענ"ד דמשיכה והגבהה מועיל בגט ובכלל ידה הוא, דהא במטלטלין אמרינן בפרק הוהב בב"מ [מ"ז ע"ב] מיד עמיתך דבר הנקנה מיד ליד וכו', אלמא משיכה והגבהה בכלל יד הוא ויכולין להוציא מקרא דידה. אמנם נלפענ"ד דדוקא כשמגרש ברצונה מהני קנין הגבהה ומשיכה, אבל כשכופה אותה בע"כ לעשות משיכה או הגבהה שלא בידה כגון שקשור בה הגט וכופה לילך שיהי' הגט נמשך או שכופה אותה לעשות שיהי' הגט מונבה מכחה ואין הגט בידה, יש לומר דאינה מתגרשת. ומטעם אחר, דכל הקניינים בעינן שיהי' בכוונת קנין. ועיי"ש שהאריך.